

Plenum

Torsdag 14.12.2023 kl. 9.59—0.27

6. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och av vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 73/2023 rd

Utskottets betänkande ShUB 16/2023 rd

Andra behandlingen

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 6 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslagen kan nu antas eller förkastas. — Debatt, ledamot Meriluoto, varsågod.

Debatt

22.57 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Kun työministeri Satonen totesi tämän päivän lakkoon liittyen medialle, että jotkut lapset jäävät ilman ruokaa, niin näinhän tässä todella on käymässä. Tämä esitys työttömyysturvan leikkaamisesta on yksi niistä esityksistä, joilla hallitus pudottaa THL:n arvion mukaan jopa 17 000 lasta köyhyyteen. Pelastakaa Lapset ry:n tutkimuksen perusteella taas tiedämme, että 14 prosenttia pienituloisissa perheissä elävistä lapsista kokee, ettei perheellä ole riittävästi ruokaa. Saatetaan puhua siis jopa tuhansista lapsista, jotka hallituksen politiikan vuoksi todella jäävät ilman ruokaa. Ja muistutetaan nyt vielä kerran, että ennen vaaleja puheenjohtaja Purra sanoi, että pienituloisilta leikkaaminen ei perussuomalaisille käy. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että kaikki kokoomuksen ja elinkeinoelämän ajamat tavoitteet hyväksytään sellaisenaan. Voi hyvällä syyllä kysyä, miten hyvin demokratia tässä toteutuu, kun äänestäjät saavat jotain ihan muuta kuin heille vaalipuheissa luvattiin.

Kokoomus taas puhui ennen vaaleja yleisen ansioturvan puolesta eli siitä, kuinka ansioturva pitää saada koskemaan kaikkia. Nyt kuitenkin ansioturva viedään kokonaan pois merkittävältä osalta työntekijöitä, kun työssäoloehto nostetaan 12 kuukauteen. Esimerkiksi opettajien sijaiset jätetään kesäksi työmarkkinatuen ja toimeentulotuen varaan.

Kuten tämäkin esitys osoittaa, hallituksen niin sanottu työlinja taitaa olla todellisuudessa toimeentulotukilinja. THL:n arvion mukaan jopa 100 000 ihmistä pudotetaan toimeentulotuen varaan. Kun tämän lisäksi työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat poistetaan, niin työntekemisen kannusteet heikentyvät todella rajusti monien suomalaisten kohdalla. Tarkoitus näyttääkin olevan enemmänkin kiusata pienituloisia kuin kannustaa tai edistää heidän työllistymistään.

Tämä lakiehdotus on todella huono. Se aiheuttaa köyhyyttä, erityisesti lapsiperheköyhyyttä, eikä myöskään kannusta työn tekemiseen. Tästä syystä esitän, että lakiehdotus hylätään. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

23.00 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi haluan kannattaa tätä edustaja Meriluodon tekemää hylkäysesitystä tämän lain suhteen.

Tänään täällä tosiaan käsittelemme tätä yhtä hallituksen esitystä, jolla leikataan työttömyysturvaa, ja tämä on myös yksi esitys, jota tänään laajasti työntekijäpuoli on vastustanut näillä poliittisilla mielenilmaisuilla. Satatuhatta ihmistä on osallistunut laksoon, ja yksi syy lakolle on myös tämä lakiesitys, joka meillä tänään on käsittelyssä. Ehkä yleiskuvana, että pidämme epäoikeudenmukaisena tätä hallituksen politiikkaa siitä näkökulmasta, että kaikki nämä neljä isompaa leikkauskokonaisuutta, mitkä liittyvät tähän lakiesitykseen — asumistuen leikkaukseen ja indeksileikkaukseen ja toimeentulotuen leikkaukseen — kohdistuvat samoihin ihmisiin: osa-aikaisiin työntekijöihin, ylipäänsä pienituloisiin duunareihin, työttömiin ihmisiin. Ja kuten valiokunnan kuulemisessa kuulumme, niin nämä työllisyysvaikutusarviot ovat myös hyvin kyseenalaiset. On arvioitu, että voiko ihminen käytännössä työllistyä näillä monilla eri leikkauksilla, siis voiko ihminen työllistyä siten, että leikataan asumistuesta, työttömyysturvasta indeksien kautta. Tätä valiokunnassa problematisoitiin aika vahvasti, että nämä hallituksen laskelmat ovat tältä osin ehkä vähän, tai eivät kovin vähänkään, puutteelliset.

Lisäksi pidämme epäoikeudenmukaisena, että nämä 1,5 miljardin leikkaukset kohdistetaan samoihin ihmisiin tilanteessa, jossa kaikista hyvätuloisimmille ihmisille osoitetaan historiallisen suuret veronalennukset. Kuten täällä on tuotu useaan kertaan esille, niin onko hallituksen mielestä todella niin, että ministereille osoitetaan 2 000 euron veronkevennys samaan aikaan kun pienituloisilta työntekijöiltä leikataan pienistäkin rahoista? Tämä on sellainen arvovalinta, mikä meille sosiaalidemokraateille ei käy.

Itse tässä esityksessä, jota tänään täällä käsittelemme... Täytyy, puhemies, sen verran todeta, että olen itse harmistunut, että nämä kaikki budjettilait ja niiden käsittely on ollut hyvin myöhään — nyt tähän aikaan, mutta usein ollaan oltu täällä puolenyön jälkeen — ja olisin toivonut, että oltaisiin pystytty täällä salissa päiväsaikaan käsittelemään tätä, koska esimerkiksi täällä ei ole yhtään perussuomalaisten ryhmän edustajaa paikalla, mutta nyt ei voi asialle mitään.

Tässä esityksessä ensimmäisenä haluan kiinnittää huomiota tähän suojaosan poistoon. Hallitus esittää 300 euron suojaosan poistoa, ja tämä heikentää erityisesti osatyökykyisten ja osa-aikaisesti työtä tekevien ihmisten asemaa. Valiokunnassa kuulumme, että esimerkiksi Palvelualojen työttömyyskassan päivärahan saajista 48 prosenttia on tänä vuonna saanut soviteltua päivärahaa, ja me tiedämme, että nyt kun tämä euroistetaan ja meillä on hyvin paljon vastentahtoista osa-aikatyötä — ihmisille ei tarjota kokoaikaista työtä, ja ihmiset joutuvat pakotetusti elämään pienipalkkaisessa työssä ja osin sosiaaliturvan varassa — niin tämä leikkaus kohdistuu hyvin pitkälti myös näihin pienipalkkaisiin työntekijöihin. Kuulumme myös, että leikkaus osuu erityisesti enemmän naisiin johtuen tästä painotuksesta näihin pienipalkkaisiin työntekijöihin.

Lisäksi tätä lapsikorotuksen poistoa vastustettiin erittäin ankarasti valiokunnassa. Meillä on esimerkiksi Kelan uutta tutkimustietoa siitä, että työttömyysturvan lapsikorotus on ollut tehokkain tapa ehkäistä lapsiperheköyhyyttä, ja monet tutkijat kyseenalaistivat etenkin tätä leikkausta, jolla syvennetään lapsiperheköyhyyttä entisestään. Pidänkin edesvas-
tuuttomana, että tämän asiantuntijakuulemisen jälkeen hallitus edelleen leikkaa tätä työt-

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

tömyysturvan lapsikorotusta. Täytyy muistaa, [Puhemies koputtaa] että tästä työttömyys... — Oliko tämä viisi minuuttia? Seitsemän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Aa, korjaan. — Olkaa hyvä, jatkakaa.

Tässä työttömyysturvan osassa tämä lapsikorotuksen osuus on merkittävä, ja mielestäni on epäoikeudenmukaista, että hallitus rankaisee työttömäksi joutuneita perheitä ja erityisesti näitä lapsia, erityisesti vielä joulun alla, näin isoilla leikkauksilla.

Lisäksi tähän kokonaisuuteen sisältyvät tietenkin nämä indeksijäädytykset, joista seuraavaksi keskustelemme enemmän.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä lopuksi haluaisin todeta, että pidän huolestuttavana sitä, että hallitus toistaa nyt näitä 90-luvun laman virheitä. Silloin tutkimuksen mukaan nämä leikkaukset johtivat erityisesti yksinhuoltajien lasten kannalta erittäin pitkäkestoisiin vaurioihin sekä syrjäytymiseen työvoimasta ja lisääntyviin sosiaalimenoihin. Näin ankarat leikkaukset pienituloisiin ihmisiin olisi pitänyt arvioida ja ehkäistä tämä syrjäytymisen kasvu ja sitä kautta pahoinvoinnin lisääntyminen. Pidänkin sen takia tätä esitystä äärettömän huonona, koska tämä ei ota huomioon, että erityisesti tässä ajassa, kun maailmalla kuohuu ja me tarvitsisimme yhtenäisyyttä, pitäisi pitää kaikki mukana, eikä niin, että jaetaan ihmisiä niin, että osalle annetaan kauhalla ja osalta viedään loputkin.

Mutta, arvoisa puhemies, kuten sanoin, niin meidän koko ryhmä vastustaa tätä jyrkästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

23.07 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa sali, vielä näin lähellä puolta yötä: Keskusta on esittänyt oman mallinsa tähän työttömyysturvan kokonaisuuteen. Siinä emme hyväksy lapsikorotuksen poistoa, työttömyysturvan suojaosan poistoa emmekä työssäoloehdon pidentämistä. Me tunnustamme, että taloutta tulee laittaa kuntoon, mutta sitä ei voi tehdä tällä epäoikeudenmukaisella mallilla, jota hallitus esittää. Aina on vaihtoehtoja, ja sellaisen haluamme teille tarjota.

Keskusta ei halua säästää lapsiperheiltä, ja me tuemme inhimillistä työelämää, johon kuuluvat myös osa-aikaiset ja määräaikaiset työsuhteet. Työelämän joustot ovat edellytys, jotta työelämä voi aidosti olla perheystävällistä. Kaikilla pitää olla oikeus työhön.

Tänään menen tarkemmin erityisesti lapsikorotuksen poistoon, joka on esityksistä kaikkein härskkein. Muista kokonaisuuksista olen pitänyt puheenvuoroja aikaisemmin.

Hallituksen esitykseen sisältyvistä taulukoista käy ilmi, että lapsikorotuksen poistolla tavoitellaan selkeästi suurimpia vaikutuksia, noin 10 000 ihmisen työllistymistä. Rohkeiden epäillä tätä monestakin syystä muun muassa lapsiasiainvaltuutetun, ministeriön ja monen muun asiantuntijan tavoin. Muutosten arvioidaan nimittäin lisäävän myös toimeentulotuen ja yleisen asumistuen menoja. THL on arvioinut vastikään, että tämän syksyn muutokset sosiaaliturvaan tulevat aiheuttamaan noin sadantuhannen uuden ihmisen päätymissen toimeentulotuen varaan. Se on varsin korkea luku.

Tämä kuulostaa vastaavalta kehitykseltä kuin mitä 1990-luvun laman jälkeen: tehtiin merkittäviä virheitä nimenomaan perinnöllisen köyhyyden ja perinnöllisen huono-osaisuuden osalta. Tässä tavoitteessa unohdetaan, että Suomessa on useita alueita ja aloja, joissa työtilanne on heikko. Tuoreet uutiset taloudesta kielivät heikentyvästä suhdanteesta, mikä vaikuttaa myös työmarkkinoiden tilanteeseen. Hallituksen esityksessäkin todetaan

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

heikon suhdannetilanteen vaikuttavan ja mietitään, että nämä vaikutukset voivat jäädä sitä 10 000:ta uutta työntekijää heikommiksi.

On myös hyvä huomata, että pienten lasten kohdalla vanhemman osa-aikainen työnteko voi olla lapsen edun kannalta paras ratkaisu, siis se, että lapsi on kotona ja vanhemmat pysyvät vuorottelemaan tai sitten lapsi on vain osa-aikaisesti hoidossa. Osa-aikatyö ei myöskään välttämättä ole pitkäaikainen järjestely muissakaan elämäntilanteissa, vaan se pitää vanhemman kiinni työelämässä lasten ollessa pieniä ja mahdollistaa kokoaikaisen työskentelyn lasten kasvetta tai vastaavasti mahdollistaa työn esimerkiksi sairauden tai jaksamisen tai muun elämäntilanteen kohdatessa, omaishoitotilanteessa.

Lisäksi lapsikorotuksen poiston vaikutukset näyttäisivät kohdentuvan voimakkaammin naisiin johtuen siitä, että erityisesti lapsikorotukset ja osa-aikainen työskentely ovat yleisempiä naisten keskuudessa. Naiset tekevät enemmän osa-aikatöitä, ja matalapalkkaiset alat ovat naisvaltaisia. Usein kokoaikatyötä ei näillä aloilla ole tarjolla, tai sen tekemiseen yksinhuoltajaperheissä voi olla käytännössä mahdottomat edellytykset.

Lapsikorotuksen on todettu tutkitusti helpottavan lapsiperheköyhyyttä. Vastaavasti lapsikorotuksen poiston arvioidaan lisäävän lapsiperheiden toimeentulotuen tarvetta. Ristiriita näyttää ilmeiseltä, sillä hallitus lupaa omassa ohjelmassaan, että toimeentulotuen asiakkuudet vähenevät ja tarve sosiaaliturvaan vähenee.

Toimeentulotuki on tarkoitettu aina viimesijaiseksi etuudeksi ja yleensä lyhytaikaiseksi tukimuodoksi, joten vaikuttaa hankalalta ja lyhytnäköiseltä tehdä sellaisia säästöpäätöksiä, jotka johtavat toimeentulotuen asiakkuuteen. Tällöinhän ihmiseltä edellytetään, että hän luopuu kaikista säästöistään ja todistaa kuukausittain, että hänellä ei ole varallisuutta. Tukimuoto on itsessään varsin passivoiva, ja siksi se on viimesijainen etuus, jota tulisi kaikein keinoin välttää.

Edellä mainituista syistä esitän vastalauseita ja kahta lausumaa keskustan ryhmän puolesta, ja lausumaehdotukset kuuluvat seuraavasti:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle viivyttämättä lakiehdotuksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta työttömyyden keston sijaan henkilön työttömäksi jäämistä edeltäneen työhistorian mukaan.”

Ja toinen lausumamme: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa työttömyysturvalain muutosten vaikutuksia erityisesti lapsiperheisiin ja heidän taloudelliseen pärjäämiseensä ja tuo asiasta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvityksen vuoden 2025 loppuun mennessä.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

23.13 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Useat lausuntoja antavat tahot ovat olleet huolissaan hallituksen esitysten tasa-arvo- ja sukupuolivaikutuksista. Hallitus tekee useita erillisiä leikkauksia sosiaaliturvaan. Leikkaukset kasautuvat samoille ihmisille, merkittävä osa nimenomaan lapsiperheisiin ja naisiin, jotka ovat yliedustettuja esimerkiksi osa-aikatyössä.

Hallituksen esityksellä on vaikutuksia myös kuntatalouteen. Hallitus ei kuitenkaan ole varannut rahaa kuntatalouden kasvaneiden kustannusten kompensoimiseksi. Keskustan mielestä kasvaneet menot tulisi kompensoida, jotta kuntatalouden tilanne ei pahene hallituksen toimien seurauksena. Keskusta edellyttää, että hallitus seuraa lakimuutosten vaikutuksia ja on valmis tekemään tarvittaessa korjauksia lainsäädäntöön.

Kannatan edustaja Kempin tekemiä esityksiä.

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

23.14 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa herra puhemies! Työmarkkinat kaipaavat uudistamista, mutta uudistaminen pitää tehdä reilulla ja oikeudenmukaisella tavalla. Nyt Orpon hallitus kuitenkin uudistaa työmarkkinoita rikkovalla ja epäoikeudenmukaisella tavalla, ja en ajattele, että tämä on pitkällä aikavälillä Suomen taloutta ja suomalaisten ilmapiiriä kannattava kokonaisuus. Nostan tässä tiettyjä, vastalauseen mukaisia kokonaisuuksia, mitä olen valiokunnassa nostanut esille.

Erityisesti olen huolissani lapsiperheistä ja lapsiperheköyhyydestä. Pidän erittäin huolestuttavana hallituksena aikeita kohdistaa merkittävästi säästöjä erityisesti lapsiin ja lapsiperheisiin. Hallitus on poistamassa työttömyysturvasta kokonaan lapsikorotukset, vaikka niiden poistamista vastustettiin hallituksen esityksen mukaan laajasti lausuntokierroksella. Lapsiasiavaltuutettu muistutti valiokuntaa lausunnossaan YK:n lapsen oikeuksien komitean suosituksissaan kesällä 2023 antamista päätelmistä Suomelle, että valtion pitää välttää sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin. MLL ja useat muut lausunnonantajat korostivat valiokunnalle, että lapsikorotuksilla on suuria merkityksiä työttömyyttä kohtaavien lapsiperheiden toimeentulon turvaamisessa. Lapsikorotusten poistaminen lisää lapsiperheköyhyyttä ja saattaa lisätä hyvin huomattavasti ylisukupolvista köyhyyttä. Minä ajattelen, että tämä on tässä kokonaisuudessa keskeisesti ongelmallinen poliittisesti. Minä ajattelen myös sitä, että kukaan lapsi ei ole syyllinen omien vanhempiensa työttömyyteen. Tämä hallituksen tekemä esitys siltä osin tuntuu rangaistukselta, joka on kohdistunut ihmisiin, jotka eivät voi omalle tilanteelleen mitään.

Sitten toinen kokonaisuus on tämä, että pienenkin työnteon pitää olla kannattavaa. Olenkin häkeltynyt siitä, että hallitus esittää suojaosan poistoa. Suojaosahan on aikanaan Jyrki Kataisen hallituksen toimesta oleva kokonaisuus, minkä ajatus on lähtenyt siitä, että työn, pienienkin työtuntimäärien, vastaanottamisen pitää aina olla mahdollista ja helppoa ja kannatettavaa. Nyt hallitus on tekemässä tästä vaikeampaa ja tuottamassa osa-aikatyöhön tällaisen kannustinloukun.

Juho Saari nosti valiokunnassa antamassaan lausunnossa esille, että Suomen-mallin vahvuus on ollut se, että epätyypillisillä työmarkkinoilla toimivat pienituloiset kotitaloudet ovat voineet ylläpitää elintasoaan köyhyysrajan yläpuolella yhdistämällä palkkaa, etuuksia, asumistukea, työttömyysturvaa ja palveluita. Tutkimusten mukaan tämä on lisännyt osapäivätyössä työskentelyä. Sen sijaan sillä ei ole ollut merkittäviä kokopäivätyöskentelyä haittaavia vaikutuksia. Hallitus esittää ja perustelee tätä sillä, että pyritään saamaan kokoaikatyöhön enemmän ihmisiä. En tietenkään vastusta sitä tavoitetta — sehän on tosi hyvä, että työmäärä lisääntyisi — mutta me tiedetään, että ihmiset ovat erilaisissa elämäntilanteissa ja kaikilla ei ole mahdollista ylittäänsä ottaa kokopäivätyötä vastaan, esimerkiksi jos puhutaan erityisryhmistä ja esimerkiksi siitä, että voi satunnaisesti olla myös työkyvytön tietyllä prosentilla. Mutta myös on tilanteita, missä kokopäivätyötä ei ole sille kyseiselle ihmiselle välttämättä myöskään tarjolla, vaikka hän haluisi sitä kokopäivätyötä tehdä. Minä ajattelenkin, että tästä näkökulmasta tämä hallituksen esitys ei kyllä katso tätä kokonaistilannetta eduksi.

Yksi tällainen ryhmä, joka on nostanut oman vaikean tilanteeseensa esille, on luovien alojen ihmiset, jotka ovat nostaneet sitä, että heidän erityisalojensa erityispiirteitä ei olla otettu hallituksen esityksessä huomioon. Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry on valiokunnan

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

asiantuntijakuulemisessa muistuttanut luovien alojen työmarkkinoiden erityispiireistä. Niiden työttömyysturvassa on omat erityiset ongelmat, ja siksi myös hallitusohjelmassa on niiden työttömyys- ja sosiaaliturvasta oma erityinen kirjauksensa. Toivottavasti tämä hallituksen kirjaus luovien alojen tilan parantamisesta etenee, mutta valitettavasti tämä ei kuitenkaan näy tässä kyseisen lain käsittelyssä.

No, sitten olen nostanut omassa vastalauseessani esille sitä, että hallitus, varsinkin kokoomus ennen vaaleja, on nostanut esille yleisturvan tarpeen. Te olette kannattaneet sitä, että ansiosidonnaista laajennettaisiin myös laajemmalle joukolle, mutta ette valitettavasti tässä hallitusohjelmassa, eikä mitään toimia ole sen osalta tehty. Osana uudistusta ei olla tarkasteltu lainkaan sitä joukkoa, joka nyt jää ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle sen vuoksi, ettei kuulu työttömyyskassaan. Tässä joukossa on paljon matalapalkkaisuudessa työssä olevia naisia, joilla on suuri köyhyysriski. Työmarkkinoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta olisi tarpeen selvittää ansioturvan uudistamista siten, että se voitaisiin ulottaa kaikkiin työssäoloehdon täyttäviin työntekijöihin riippumatta työttömyyskassan jäsenyydestä. Tämä on vihreille tosi tärkeä kokonaisuus, ja me esitetäänkin meidän omassa vaihtoehtobudjetissamme, että sitä lähdettäisiin selvittämään.

Vielä viimeisenä asiana haluan nostaa esille, että tuloperustaisen työssäoloehdon sukupuolivaikutuksen arvio on tehtävä. Me vihreät kannatetaan tuloperustaisen työssäoloehdon helpottamista, tulorekisterin hyödyntämistä tässä kokonaisuudessa, ja ajatellaankin, että tämä osuus tässä hallituksen esityksessä on hyvä ja kannatettava. Mutta me toivotaan sitä, että tätä kokonaisuutta selvitetään ja seurataan sen vaikutuksia erityisesti tasa-arvon näkökulmasta.

Vaikka hallituksen toimet kokonaisuudessaan eivät ole perusteltuja osana tasapainottavaa kokonaisuutta, osa esityksen toimista on kannatettavia. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa on syytä uudistaa, sillä nykyisellään se on liian kallis keski- ja hyvätuloisille ohjautuvana tulonsiirtona. Samalla kuitenkin tulee huolehtia, että jokainen saa tarvitsemansa tuen uudelle työllistymiselle. Työllisyyden edistämisestä, kotoutumisesta ja täsmätyökykyisten palveluista ei tulisi kuitenkaan leikata. Ansiosidonnaista on kuitenkin mahdollista uudistaa reilulla tavalla. Ansioturvan uudistamisen pidemmän aikavälin tavoitteena tulisi olla kohti yleistä ansioturvaa siirtyminen.

Näillä kaikilla perusteluilla esitän vastalauseen 1 mukaisia lausumia:

1. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun suhdanneperustaisen ansioturvan käyttöönotosta.”
2. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi muutosten sukupuolivaikutukset ja seuraa erityisesti tuloperusteisen työssäoloehdon vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon ja epätyöllisissä työsuhteissa olevien työttömyysturvaan.”
3. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun yleisen ansioturvan käyttöönotosta.”
4. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmisteluun ansioturvan työssäoloehdon uudistamiseksi siten, että jo nykyistä lyhyemmällä työssäoloajaksolla voi saada lyhyen ansioturvan ja että ansioturvan enimmäiskesto kasvaa sen mukaan, mitä pidempi yhtenäinen työhistoria henkilöllä on.”

Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

23.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Forsgrénin tekemiä esityksiä. Minusta edustaja kuvaili tuossa hyvin näitä vaikutuksia, mitä näillä esityksillä on. Tietysti samanaikaisesti, niin kuin siinä esille tuli hyvin, kyllä mekin näemme, että tarvetta erilaiselle uudistamiselle on. Mutta erityisesti tämä työttömyysturvan lapsikorotuksen poisto on kyllä sellainen keino, joka valitettavasti tulee lisäämään lapsiperheköyhyyttä, ja nimenomaan se riski myös ylisukupolvisen köyhyyteen kasvaa.

Me ollaan monta kertaa tässä salissa nostettu esiin 1990-luvun laman seuraukset ja se pitkä varjo, mitä sen ajan laman lapsille on siitä elämänsä jäänyt. Nyt näyttää siltä, että hallitus on tekemässä näitä samoja virheitä uudestaan, ja se on varsin valitettavaa, etenkin kun on tiedossa se, mihin ne silloin johtivat. Tätä laman lasten sukupolveahan on hyvin säännönmukaisesti tutkittu. Siinä mielessä, kun tätä tutkimustietoaikin paljon on, niin on harmillista, että siihen ei ole tässä syvennytty ja koetettu välttää niitä samoja virheitä.

No, toinen asia on tietysti tämä suojaosan poisto, joka on mielestäni aivan väärään suuntaan menevä toimi. Meidän pitäisi päinvastoin luoda niitä malleja, joilla me varmistamme, että aina työnteon vastaanottaminen on kannattavaa: vaikka sitä työtä olisi vähemmän, vaikka ne olisivat pätkiä, vaikka se olisi silppuista. Sen takia suojaosilla on tärkeä rooli siinä, että se tekee työn vastaanottamisen järkeväksi ja kannattavaksi yksilön näkökulmasta. Toisaalta vaaranahan on, että sitten ihmiset tippuvat toimeentulotuelle, ja se jos mikä on sitten tämmöinen ei vain kannustinloukku, vaan suorastaan tämmöinen kannustinkatiska, josta on hyvin vaikea päästä eroon.

Todella on helppo yhtyä tässä edellä puhuneen edustaja Forsgrenin hyvään puheenvuoroon, ja kannatan näitä hänen esityksiään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Euroopan komissio muistuttaa Suomea kasvu- ja vakaussopimuksen säännöistä — siis huomauttaa Suomea, Euroopan talouden entistä mallioppilasta, joka on aiempina vuosina vahtinut muiden maiden alijäämiä. Suomen valtio on velkaantunut yhtäjaksoisesti vuodesta 2008 saakka sekä absoluuttisesti että suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Työllisyysasteemme on matalampi kuin muissa Pohjoismaissa, ja työttömyysasteemme on aivan liian korkea. Suomi on juuri julkaistun tiedon perusteella noussut OECD-maiden neljänneksi kovimmaksi verottajaksi. Suomen talouden tilanne on siis erittäin vaikea ja liikkumavara on syöty, ja nyt on viimeistään tehtävä toimenpiteitä Suomen talouden tervehdyttämiseksi. Millään muulla tavalla emme pysty enää ylläpitämään hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa heikoimmista pidetään huolta.

Hallitus on valinnut ainoan oikean linjan talouden oikaisemiseksi. Valtiontalouden menoja on alennettava menosopeutuksella ja tuloja lisättävä panostamalla työllisyyteen ja talouskasvuun. Nämä ovat myös taloustieteellisen tutkimuksen perusteella parhaimmat keinot valtiontalouden alijäämän korjaamiseksi. Hallituksen kokonaislinja on siis työn linja, joka on kokonaisuus: menoleikkauksia, kannustinloukkujen vähentämistä, työn verotuksen alentamista erityisesti pieni- ja keskituloisilta mutta myös korkeammissa tuloluokissa olevilta työntekijöiltä, panostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja työelämän rakenteellisia uudistuksia. Nämä toimenpiteet muodostavat siis kokonaisuuden, jolla tämä ongelma ratkaistaan.

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

Ensi vuodelle päätettävät toimenpiteet lisäävät valtiovarainministeriön laskelmien perusteella työllisyyttä 60 000—65 000 työllisellä. Työttömyysturvauudistuksen vaikutusarviossa todetaan, että hallituksen esityksen muutokset lisäävät työllisyyttä noin 20 400 työllisellä. Toisaalta pienituloiseksi luokiteltavien osuus kasvaa noin 7 200 henkilöllä, joista 3 700 on lasta. Arviot vaikutuksista kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin ovat staatistisia, eli niissä ei ole huomioitu käyttäytymisvaikutuksia, kuten esimerkiksi työllistymistä. Nämä muutokset onkin arvioitava dynaamisena kokonaisuutena.

Nyt esitettyjen työttömyysturvalain muutoksien vaikutuksiin kuuluu noin 20 000 henkilön työllisyyskasvu, joka vahvistaa julkista taloutta 550 miljoonalla eurolla. Lisäksi saadaan 250 miljoonan euron menosopeutus. Eli esityksen muutoksilla voidaan saavuttaa yhteensä noin 800 miljoonan euron julkista taloutta vahvistava vaikutus.

Nyt esitetyt työllisyystoimet ovat tarpeellisia, ja ne ovat osa hallituksen tavoitetta lisätä työllisyyttä 100 000 työllisellä hallituskauden aikana. Nykyistä korkeampi työllisyysaste ja kasvava dynaaminen talous ovat keskeinen osa julkisen talouden kestävyysvajeen ratkaisua ja ainut mahdollisuus turvata hyvinvointivaltion tulevaisuus pitkällä aikavälillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

23.28 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Salissa ja julkisuudessa on keskusteltu viime kuukaudet siitä, täyttävätkö käsittelyssä olevat sosiaaliturvan säästölait perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien vaatimukset. Säästölakien perustuslainmukaisuudesta ja perustuslakivaliokunnan kannanotoista on ollut niin monitulkintaisia, jopa virheellisiä väitteitä julkisuudessa ja sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintöjen ensimmäisissä käsittelyissä, että niitä on välttämättä olettava.

Ensin kiinnitän huomiota siihen, että jotkut ovat antaneet ymmärtää, ettei säästölakien perusoikeuksien mukaisuutta olisi kunnolla arvioitu eduskuntakäsittelyssä tai että tämä arvio olisi jotenkin puutteellinen. Nämä väitteet eivät pidä paikkaansa. Perustuslakivaliokunta on arvioinut kunkin sosiaaliturvan muuttamista koskevan lakiesityksen ja antanut lausuntonsa kunkin perustuslainmukaisuudesta ja suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin, kuten perustuslain 74 § vaatii. Lakien perustuslainmukaisuuden ennakkollinen valvonta on toiminut näiden säästölakien kohdalla aivan kuten aiemminkin: vakiintuneella tavalla. Perustuslakivaliokunta on hoitanut valtiosääntöisen tehtävänsä tälläkin kertaa hallituksen lainvalmistelun puutteista huolimatta. Perustuslakivaliokunnan tekemä arvio säästölakien perustuslainmukaisuudesta ei ole puutteellinen vaan juuri niin kattava kuin ennakkokontrolloin abstracto edellyttää. Valiokunta halusi tehdä arvionsa huolellisesti, mikä otti oman aikansa. Pyysimme ministeriöltä lisäselvityksiä, ja kuulimme perusteellisesti valtiosääntöoikeuden ja sosiaalioikeuden johtavia asiantuntijoita. Itse asiassa kuultujen asiantuntijoiden määrä perustuslakivaliokunnassa oli huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi Sipilän kauden säästölakien käsittelyssä valiokunnassa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnot säästölakeista perustuvat ennen muuta perustuslain sanamuotoon, perustuslain esitöissä paalutettuun perustuslain säätäjän tahtoon, valiokunnan vakiintuneeseen tulkintakäytäntöön sekä valtiosääntöoikeuden johtavien asiantuntijoiden näkemyksiin. Perustuslakivaliokunnan kuulemien valtiosääntöoikeuden asiantuntijoiden näkemykset sinänsä erosivat säästölakien perustuslainmukaisuudesta, mikä ei ole tavatonta valiokunnassa. Se, että perustuslakivaliokunta on ottanut kunkin lakiesityksen sää-

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

tämisjärjestykseen kantaa, osoittaa itsessään, että valiokunta on katsonut, että sillä on ollut riittävät tiedot lakiesityksen perustuslainmukaisuuden arvioimiseksi.

Tänään toisessa käsittelyssä olevat muutokset työttömyysturvaan sekä indeksijääditykset eivät perustuslakivaliokunnan mukaan ole perustuslain vastaisia — palaan tähän arvioon sisällöllisesti indeksijäädityksen yhteydessä. Myös asumistuen muutokset voitiin perustuslakivaliokunnan mukaan käsitellä perustuslain estämättä. Toimeentulotuen asumisnormiin sisältyi sen sijaan kaksi muutosvaatimusta ponnassa, jotka sosiaali- ja terveysvaliokunta korjasi.

Puhemies! Salikeskustelussa näyttää menneen sekaisin yhtäältä perustuslakivaliokunnan säätämisyjärjestysperustelut eli perustelut siitä, täyttääkö kyseinen lakiesitys perustuslain vaatimukset, ja toisaalta valiokunnan kritiikki hallituksen lainvalmistelua kohtaan. Valiokunnan kannanottoja lainvalmistelun puutteista ei tule lukea lakiesityksen säätämisyjärjestysperusteluina. Perustuslakivaliokunta siis kiinnitti jokaisen säästölain yhteydessä hallituksen huomiota lainvalmistelun puutteisiin. Kyseiset valiokunnan kannanotot sisältyvät osioon, joka on otsikoitu yksiselitteisesti ”Esityksen valmistelu”. Ne eivät siis ole valiokunnan varsinaisia säätämisyjärjestysperusteluita vaan kohdistuvat lainvalmisteluun.

Valiokunta totesi ensinnäkin, että sosiaali- ja terveysministeriön muistio yhteisvaikutuksista, siis taloudellisista yhteisvaikutuksista, on ollut varsin kattava — siis varsin kattava. Itse asiassa koskaan aiemmin perusoikeusuudistuksen jälkeen ei ole säästölakien yhteydessä eduskunnan saatavilla ollut vastaavaa yhteisvaikutusarviointia. Valiokunnan kritiikki ei siten kohdistunut tähän yhteisvaikutusten arviointiin. Myös muutamia säästölakiesityksiä, kuten työttömyysturvalain muutoksia koskevaa esitystä, on pidettävä itsessään asiallisesti valmisteltuina niin säätämisyjärjestysperustelujen kuin vaikutusarviointien osalta.

Sen sijaan ongelmallisena perustuslakivaliokunta piti sitä, ettei STM:n yhteisvaikutusmuistioon sisälly tarkastelua esitysten perusoikeus- ja ihmisoikeusvaikutuksista. Valiokunta huomautti tästä puutteesta jokaisen sosiaaliturvan säästölain yhteydessä. Perustuslakivaliokunta totesi tässä yhteydessä siis nimenomaan lainvalmistelua arvioidessaan, että perusoikeuksien tasoon liittyvien ehdotettujen muutosten ja tulevien muiden uudistusten yhteisvaikutus ei saa muodostua kohtuuttomaksi. Kyseistä kohtaa valiokunnan lausunnoista on luettu tässä salissa eräänlaisena säätämisyjärjestysperusteluna, vaikka se ei siis sellainen tietenkään ole. Kyseessä on lainvalmistelun laatuun kohdistuva eräänlainen säädöspoliittinen kannanotto, joita perustuslakivaliokunta on aiemminkin tehnyt.

Hallituksen on syytä ottaa hyvin vakavasti perustuslakivaliokunnan huomautukset lainvalmistelun laadusta. Valiokunta pitää lisäksi selvänä, että hallituksen on tarkoin seurattava säästölakien vaikutuksia ja ryhdyttävä tarvittaessa havaittujen ongelmien korjaamiseen. Lainvalmisteluun kohdistuvasta kritiikistä huolimatta säästölait voidaan siis säätää perustuslain estämättä, eli ne on perustuslakivaliokunnan ennakkokontrollissa katsottu perustuslainmukaisiksi.

Puhemies! Vielä loppuun haluan muistuttaa siitä, ettei perustuslakivaliokunnan tehtävänä ole arvioidessaan lakiesityksen perustuslainmukaisuutta ottaa kantaa siihen, onko lakiesitys hyvää vai huonoa politiikkaa, tai esimerkiksi siihen, onko esitys sosiaalipoliittisesti kohtuuton tai kohtuullinen. Näiden arviointi on tämän salin tehtävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

23.35 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt, kun käsittelemme tätä hallituksen säästökokonaisuutta työttömyysturvaan liittyen toisessa käsittelyssä, niin puutun edelleen näihin kahteen asiaan, jotka mielestäni ovat tämän esityksen suurimmat heikkoudet.

Ensimmäinen liittyy siihen, että kun nämä suojaosat nyt työttömyysturvastakin poistetaan, niin vaikka hallitus yrittää kannustinloukkuja vähentää, niin tältä osin hallitus tulee kannustinloukkuja luomaan lisää. Miksi näin? Tämä yksinkertaisesti johtuu siitä syystä, että viimeiset tutkimukset tästä aiheesta ovat todistaneet sen, että nimenomaisesti nämä suojaosat ovat laskeneet työllistämisen kynnystä varsin alas sinä aikana, kun nämä otettu käyttöön, eivätkä ole vähentäneet kokoaikatyötä, toisin kuin hallitus on väittänyt. Ja nyt, kun hallitus nämä suojaosat poistaa, niin tosiaan sen vaikutus tulee olemaan se, että henkilö, joka on pystynyt edes vähän tekemään töitä näiden suojaosien turvin, tulee tästä lähtien tippumaan suoraan työttömyyteen. Tämä on aikamoinen käänös tässä perinteisessä suomalaisessa työllisyyspolitiikassa, jossa ollaan ajateltu, että on parempi, että jokainen meistä tekee edes vähän töitä, kuin se, että ei tee töitä ollenkaan. Ja tämän osalta täytyy todeta, ettei hallitus myöskään näissä omissa arvioissaan ole arvioinut sitä, minkälainen negatiivinen vaikutus näiden osa-aikatyön kannusteiden romuttamisella itse asiassa on tulevaisuudessa työllisyyteen ja varsinkin tänä aikana, jolloin me olemme nähneet — esimerkiksi viimeisen kolmen vuoden aikana pandemian jälkeen — että Suomen työllisyysasteen noususta valtaosa johtuu juuri siitä, että osa-aikatyö on yleistynyt. Nyt, kun nämä kannusteet poistuvat, niin tosiasiallisesti totta kai tällä tulee myös olemaan negatiivinen vaikutus työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Toinen valitettava asia tässä esityksessä liittyy nimenomaan näiden lapsikorotusten poistamiseen. Lapsikorotukset työttömyysturvassa ovat olleet keskeinen keino vähentää lapsiperheköyhyyttä. Jo siitä asti, kun aikoinaan 90-luvun laman aikana on tehty erilaisia säästötoimenpiteitä, opittiin, että viimeiseen saakka pitäisi suojata säästötoimilta lapset. Niistä toimenpiteistä, joita silloin 90-luvulla tehtiin, edelleen osittain maksetaan hintaa tänäkin päivänä, ja senpä takia aikaisemmissa kriiseissä ja talouden tasapainotuksissa on pyritty nimenomaan lapset suojaamaan, mutta nyt valitettavasti hallitus on kohdistanut keskeisimmät leikkaukset myös lapsiperheille, ja asiantuntijat ovat arvioineet, että tämän johdosta tulevaisuudessa lapsiperheköyhyys lisääntyy merkittävästi, ja tätä pidän kyllä erittäin huonona politiikkana, varsinkin tilanteessa, jossa meillä ylipäättänsä syntyvyys on kolmanneksella laskenut, mikä haastaa entisestään tätä meidän vaikeaa väestörakennettamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

23.39 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Suojaosien poistaminen on toden totta virhe. Edustaja Räsänen kuvasi hyvin suojaosien merkitystä ja vaikuttavuutta. Haluaisin nostaa siihen liittyen muutaman näkökulman.

Ensinnäkin työttömyyden kohdatessa nämä suojaosat mahdollistavat työkyvyn ylläpidon ja työnteon pienissä määrin. Alun perin suojaosat käsitykseni mukaan ovat tulleet työttömyysturvaan sopimuspalokuntien toiveesta, eli tilanteessa, kun ihminen on joutunut työttömäksi, hän on pystynyt ylläpitämään työkykyä, osallistumaan yhteiseen hyvään ja työntekoon nimenomaan palokuntatoiminnan kautta ja sitä kautta myös tienaamaan ja pysymään työelämässä kiinni. Näen, että tämä suojaosien poistaminen tulee heikentämään

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

esimerkiksi sopimuspalokuntien vapaaehtoisten löytymistä, ja ympäri Suomea me olemme varsin riippuvaisia heidän avustaan erilaisissa tilanteissa.

Myös yrittäjät ovat tuoneet palautetta, että suojaosan poistaminen on virhe. Esimerkiksi siivousalan yrittäjät ovat tyypillinen yrittäjäryhmä, jolla on merkittäviä vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa, vaikeuksia saada ihmisiä työhön, varsinkin keikkatöihin, lyhyisiin työsuhteisiin, joita löytyy monissa siivousalan tehtävissä. Ei ole tiedossa kokopäiväistä tai kokoviikkoista, kuukauden mittaista työsuhdetta, vaan on erilaisia pätkiä, esimerkiksi rakennustyömaiden siivousurakoita ja yksittäisiä keikkoja. Ja mikäli nyt poistetaan tämä suojaosa — jota esimerkiksi Marinin hallituksen aikana nostettiin 500 euroon, mitä pidin erittäin hyvänä muutoksena — niin nämä yrittäjät ovat tuoneet viestiä, että se heikentää heillä osaavan työvoiman saantia, ylipäättään työvoiman saantia niillä aloilla, joissa osajapula on pahimmillaan. Pelkään pahoin, että se tulee vähentämään työntekoa ja toimimaan tismalleen päinvastoin kuin hallitus on tarkoittanut. Hallitus kuvailee, että tämä on kannustinloukkujen purku siihen, että ihmiset lähtevät kokopäivätöihin, mutta kun näihin tilanteisiin liittyy paljon erilaisia tekijöitä, niin pelkään, että se ohjaa siihen, että nimenomaan työkykyä ylläpitävä työtoiminta, työnteko, vähenee niiden ihmisten osalta, jotka pystyvät tekemään vain osittaista työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

23.42 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kempin asiantuntevan puheenvuoron jälkeen on hyvä vielä jatkaa siitä, että se suurin ongelmahan tässä liittyy juuri siihen, että hallituksen maailmassa ollaan joko täysipäiväisesti töissä tai täysipäiväisesti työttömänä. Ymmärrän tämän ajattelun oikein hyvin: jokainen meistä varmaan toivoisi, että jokainen kynnelle kykenevä pystyisi työllistämään itsensä ja pystyisi vielä sitä täysipäiväisesti tekemään. Mutta kun tosiasiallisesti katsomme tämän päivän työelämää, niin tähän ei vain ole enää mahdollista johtuen monista syistä. Jos me katsomme laajasti tätä osa-aikatyön kokonaisuutta, niin me näemme jo siitä sen, että siellä on paljon niitä, jotka tekevät sitä vastentahtoisesti ja joista varmasti jokainen toivoisi, että olisi täydet tunnit tarjolla. Mutta sitten me samalla tiedämme, että on monia ryhmiä, jotka tosiasiallisesti haluavat nimenomaan tehdä osa-aikatyötä, on sitten kysymys omasta elämäntilanteesta tai jostain muusta seikasta, ja nimenomaan nämä suojaosat ovat tarjonneet siihen taloudelliset kannusteet, joilla työllistämisen kynnystä ollaan madallettu, joilla osa-aikatyön määrä on kasvanut, ja sitä kautta koko työllisyysaste on noussut, ja sitä kautta koko kansantalous on hyötynyt. Nyt nämä kannusteet tämä hallitus tulee romuttamaan, ja totta kai sillä tulee olemaan myös negatiivinen vaikutus meidän koko työllisyyteen. Mutta tätä valitettavasti hallitus ei itse ole lähtenyt sen enempää arvioimaan.

Arvoisa puhemies! Tästä samaisesta syystä, että näitä kannusteita nyt romutetaan, moni elinkeinonharjoittaja on ollut huolissaan juuri siitä, millä tavalla jatkossa pystyy huolehtimaan osaavan työvoiman saatavuudesta. Monilla palvelualoilla tilanne on se, että ei ole tarjolla täysiä tunteja. Muistan, että tässä salissa aikaisemmin, varsinkin salin oikealta laidalta, on moneen kertaan todettu, että on väärin olettaa, että jokainen yrittäjä esimerkiksi pystyisi työllistämään henkilön täysipäiväiseen työsuhteeseen, jotta pystyisi tarjoamaan kokoaikaiset tunnit. Monesti on todettu, että siellä salin vasemmalla laidalla on turha olettaa, että jokainen pystyisi tarjoamaan kokopäivätyöhön soveltuvat tunnit. No, nyt kun täällä salin vasemmalla puolella juuri puolustamme tätä yrittäjien mahdollisuutta työllistää ih-

Punkt i protokollet PR 73/2023 rd

misiä osa-aikaisesti, niin hallitus on kääntämässä kelkkaa aivan toiseen suuntaan, sellaiseen maailmaan, jota meillä valitettavasti ei ole. Tästä syystä moni elinkeinonharjoittaja on todennut, että nämä päätökset, joita hallitus nyt haluaa tehdä, tulevat vaikeuttamaan osaaivan työvoiman saamista tulevaisuudessa, ja siltä osin sillä tulee olemaan myös negatiivinen vaikutus näiden yritysten pärjäämiseen. Senpä takia voi vain ihmetellä, minkä ihmeen takia hallitus tällaiseen päätökseen on ryhtynyt.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun totean sen, että hallitushan perustelee tätä sillä, että nyt sitten jokainen osa-aikatyöstä siirtyisi kokoaikatyöhön, mutta uusimmat tutkimukset, joita meillä on käytössä, eivät todellakaan tue tätä. Osa-aikatyön lisääntyminen ei ole vähentänyt kokoaikatyötä vaan on vähentänyt juuri työttömyyttä. Nyt hallitus haluaa lisätä työttömyyttä, mutta siitä ei [Puhemies koputtaa] kyllä kokoaikatyö lisäännä.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.